

ХРИСТИЯНСЬКИЙ ГОЛОС

УКРАЇНСЬКА ЦЕРКОВНА ГАЗЕТА • UKRAINISCHE KIRCHENZEITUNG

PIK ВИДАННЯ • JAHRGANG 65

ЛИПЕНЬ • JULI 2013 • Nr.14 (2874)

ЦІНА • PREIS • 1,50 EURO

ПРЕОБРАЖЕННЯ

Прилюдне своє життя розпочав Ісус Христос тим, що пішов на пустиню, сорок днів постив та молився. Підкріпившись довгою молитвою Ісус був готовий розпочати призначене діло: голосити людям добру новину, що нарешті прийшло до них Царство Боже.

Ісус часто молився. Євангелія зазначає, що він нераз і цілу ніч проводив на розмові з Отцем Небесним. Особливо в рішальних моментах, як от мав вибрати й призначити дванадцятьох апостолів, зазначено: "Він вийшов на гору молитись і провів усю ніч на молитві до Бога".

Євангелія підкреслює, що як наближався кінець його місії на цьому світі, Спаситель пішов на гору Тавор помолитися. Цим разом узяв він зі собою трьох апостолів: Петра, Якова й Івана. Оказія ця була виїмкова, бо "коли він молився, вигляд його обличчя став інший, а одежа – біла і блискуча".

Подія, яка сталася на Таворській Горі, така важлива, що її аж три євангелисти описують. "Ісус переобразився перед ними: обличчя його засіяло, наче сонце, а одежа, побіліла, наче світло". В цьому моменті Господь Ісус дозволив, щоб Божа його слава й сила проявились на зовні. Відвічну ту Божу славу видно було не тільки на його лиці, але навіть на зовнішньому його одязі: "Одежа побіліла, наче світло". Слава й могутність Божества проявились. Був це лиш проблеск, бо повноти Божої слави люди не могли б перенести. Ані не було це прославлене тіло після воскресіння, бо ще не був воскрес він із мертвих.

Не без окремого значення є те, що три найважливіші сцени життя Божого Сина сталися на горі. Розпочинаючи свою діяльність як найвищий та остаточний легіслятор, Ісус вийшов на гору, і на тій горі проголосив «блаженства», тобто, основний закон, неначе континуацію для тих, які йдуть за ним та хочуть належати до його Царства Небесного.

На горі, на Голгофті, був Христос розп'ятий. На тій же горі, поблизу Єрусалиму, віддав він своє життя як викуп за багатьох. Бо не прийшов він на те, щоб йому служити, лише, щоб служити і життя своє віддати.

Продовження на 2 стор. ►

Преображення, кінець XIV – початок XV ст. Побужжя. Радруж

ПОЛЯКИ ВИКОПАЛИ ЯМУ

Необхідно жаліти, що польським політикам забракло візійонерських здібностей, уявної картини того, до чого така «стратегія» може призвести в майбутньому (з певністю зросте недовіра з боку українців до польських сусідів); забракло, нарешті, розуміння, що ухвалювати подібну заяву, це неначе йти на повідку у Москви...

Польська влада, суспільство, не тільки не хоче говорити про свої злочини, але не хоче також говорити

Події останнього часу змушують нас ще раз повернутися до теми «волинської різанини». Ось-бо польський парламент таки ухвалив заяву, в якій випадки 1943 р. на Волині названо «етнічними чистками з ознаками геноциду», що, на жаль, ляже довгою, досадною тінню на взаєминах між польським та українським народами, оскільки там вказується лише на одного винного – УПА. Станеться так через те, що в поставі польських політиків відчувається нещирість, відчувається бажання будь-що спихнути вину за цю криваву бійню виключно на українську сторону. За такою постановою Варшави прослідковується друге бажання: повністю залишити заметеним під товстим килимом польські злочини на Волині.

про деякі інші важливі аспекти, пов'язані з волинськими подіями 70-річної давности, зокрема врахувати фактор німецьких та советських провокацій, про що докладніше пише історик Юрій Шаповал,

статтю якого наводимо нижче. Робота пана Шаповала порядкує стан нашого знання про «волинську різанину» на нинішньому етапі і, при тому, показує, глибину провалля, яке постало між по-

ляками і українцями і яке, як думаю, буде поглиблюватися, не зважаючи на нещодавню, зважену Декларацію УТКЦ та польського Костела. Про «волинську різанину» пише також Григорій Кобиль-

ницький на 7 сторінці.

Наголошу: польська сторона хоче ставити жирну крапку в питанні волинських подій не знаючи, скільки було жертв конфлікту, хто почав першим різанину, а також, який був масштаб советських та німецьких провокацій, метою яких було зіткнення поляків з українцями. Це дивна постава, яка ставить під загрозу всі досягнення польсько-українського діалогу, що вівся десятиліттями.

Для «ХГ», Андрій Фецин

ВОЛИНЬ
1943
СІМДЕСЯТА
РІЧНИЦЯ
ЗЛОЧИНУ

ВОЛИНЬ – ЩО ЗНАЄМО СЬОГОДНІ

У 2003 році разом з іншими експертами я був запрошений до Ради Національної Безпеки і Оборони України (РНБО).

На спеціальному засіданні фактично вперше на державному рівні йшлося про події, що розгорнулися у 1943 році на Волині. Те експертне обговорення покликане було розібратись із фундаментальними та ситуативними мотивами польсько-українського протистояння, рушійними силами, що живили цей конфлікт, а також з його наслідками.

Важливим спонукальним мотивом зібрання був лист тодішнього керівника Бюро Національної Безпеки Польщі Марека Сивеца до Віктора Медведчука, який очолював Адміністрацію Президента України. Крім іншого, лист містив прозорий натяк на необхідність публічного вибачення Президента України за прикладом Франсуа Міттерана і Гельмута Коля на цвинтарі у Вердені у 1984 році. Згадувався і жест німецького канцлера Віллі Брандта, який у 1970 році став на коліна перед пам'ятником ге-

роям варшавського гетта.

В основу обговорення в РНБО було покладено матеріали, що їх підготували українські історики. Там була історична довідка щодо подій 1943-1944 років, далі йшов розділ про історичні корені цих подій (себто волинська різанина була поміщена в довготривалу часову перспективу), спеціальні розділи було присвячено німецькому чиннику в українсько-польському протистоянні, демографічним наслідкам етнічних чисток, і – нарешті – рекомендації.

Вчені радили президенту Леоніду Кучмі, не беручи на себе відповідальності за політичну структуру, якою була ОУН(Б), «визнати факт вбивства багатьох тисяч цивільних поляків... українською стороною». Українським історикам вказувалося, що вони відстають від своїх польських колег у вивченні волинських подій і не рекомендувалось включатися в полеміку довкола цих подій за матеріалами, підготовленими ветеранськими організаціями Польщі. Автори рекомендацій радили також добивати-

ся від польської сторони розуміння того, що волинські події були складовою частиною війни, в яку втягувалося за допомогою нацистської адміністрації і цивільне населення, слід відмовитися від «нав'язуваного певними колами (зокрема, кресов'яками) погляду, що українці знищували поляків, і тільки». Насамкінець зазначалось, що заходи, на яких наполягає польська сторона, повинні відбуватися, але їм треба надати максимальною мірою гуманітарний характер.

Продовження на 5 стор. ►

▼ Продовження. Початок на 1 стор.

А третя гора була Тавор. Заледве кілька тижнів перед розп'яттям на Голгофті, саме на Таворі, Христос Господь об'явив славу Божества під виразом ясності й світла. Світло саме становить Божу суть. Пише св. Іван: «Бог – світло, й ніякої темряви у ньому немає».

Власне від цієї правди починає Іван Євангелію. "На початку було Слово... У ньому було життя, і життя було – світло людей. І Світло світить у темряві, і не заглушила його темрява". Преважну цю правду Ісус потвердив власними словами: "Я – світло світу. Хто йде за мною, не буде блукати в темряві, а буде мати світло життя".

Слово сталося тілом. Божество Сина Божого було прикрито його людською природою. Божество те не було видиме. На Таворській Горі заслона на короткий момент відсунулась. Лице Спасителя засіяло, наче сонце, навіть його одежа змінилася: побіліла, наче світло.

ПРЕОБРАЖЕННЯ

Все ж таки, розмова між двома пророками – Мойсеєм і Іллею – та Ісусом, була саме про страсти й смерть Спасителя. Навіть у цьому моменті слави мова була про хрест. Бо у відвічних Божих планах хрест був дорогою до остаточної слави Христа Господа, "який, замість радості, що перед ним була, витерпів хрест, на сором не звертаючи уваги, і який возсів праворуч Божого престолу".

"І з хмари стало чути голос: Це – мій улюблений Син, що його я ісподобав: Його слухайте". Перед тим, на початку, коли Ісус дав себе охрестити, тоді також розкрилось небо, і голос пролунав з неба: «Це Син мій любий,

що його я вподобав". Біля Йордану Отець Небесний лиш представив світові посланця, що його до нього він післав: "Це Син мій любий, що його я вподобав". На Таворі ж додав: "Його слухайте!", підкреслюючи відношення людей до нього. Вони повинні його слухати. Голос відвічного Отця звернув увагу на нероздільний зв'язок, який існує між ним та Сином.

Коли Петро й два сини Заведея опритомніли повною свідомістю, Петро заговорив до Ісуса: "Наставниче, добре нам тут бути! Зробимо три намети: один тобі, один Мойсеєві й один Іллі". Він не знав, що гово-

рить". Так весело й приємно було їм на душі, що хотіли вони увіковічнити ту надземну радість – зробимо ми тут три намети. Тиждень перед тим, коли Ісус перший раз заповів апостолам, що йому прийде багато страждати, бути вбитим у Єрусалимі, Петро зачав перечити: "Пожалій себе, Господи! Це хай не станеться з Тобою". А на Таворі зовсім інша настанова: настанова радості й потіхи – ми поставимо тут три намети, бо нам тут добре бути.

Багато років пізніше Петро пригадував собі незатерте пережиття на Таворі і про це писав у другому своєму листі. "Ми були наочними свідками його величі. Бо він прийняв від Бога Отця честь і славу, коли до нього прийшов такий голос від величної слави: Це мій Син любий, якого я вподобав. І цей голос ми чули, як сховався з неба, коли ми були з ним на святій горі."

Кир Михайл Гринчишин

ПРЕОБРАЖЕННЯ – МЕТАМОРФОЗА ЖИТТЯ

У Східній Церкві празнику Преображення Господнього надають особливого значення. Преображення не вважається подією серед низки інших подій в житті Ісуса Христа, догмою серед догм, воно вважається синтезом всього: воно з'єднує з собою Хрест та Воскресіння, теперішність та прийдешність сотворіння. Празник Преображення, це заповідь, що Господь не покидає своє сотворіння,

не покидає тіла неначе шати, історії не забуває, неначе актор вивчену роль після завершення вистави. В тіні Хреста довідуємося, що сотворіння, власне через Хрест, прямує до преображення.

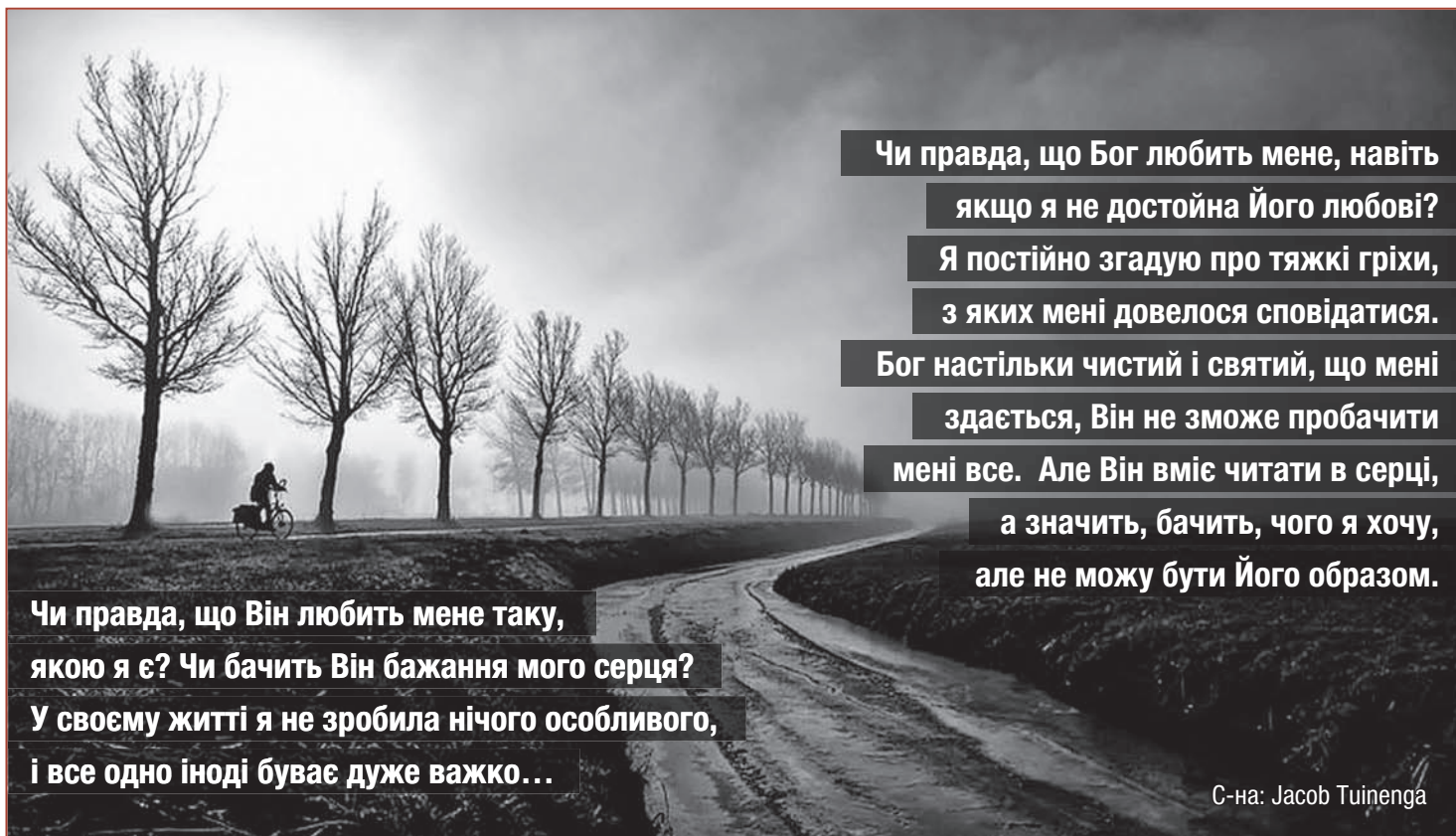
Те, що ми називаємо преображенням, в грецькій мові Нового Завіту окреслюється словом метаморфоза – преображення. Воно означає щось дуже істотне: Преображення не є чимось дуже віддаленим,

чого колись, в майбутньому, можна очікувати. Преображений Христос демонструє, що означає віра, а саме, що вона є перевтіленням, яке вершиться в людині протягом всього її життя. З точки бачення біологічної науки, життя є метаморфозою, невгасаючим перетворенням. Завершенням перетворення є смерть. **Життя, це умирання, є метаморфозою, що веде до смерті. Окрім цього, історія Преображення Господ-**

нього говорить нам іще про щось нове: умирання є воскресіння. Віра є метаморфозою, під час якої людина дозріває до повноти і стає повністю зрілою. Саме тому Іван Євангеліст називає Хрест поклонінням. Хрест та Небо зливаються в єдине ціле: в останню годину звільнення від самого себе метаморфоза життя досягає своєї цілі.

Кардинал Йосиф Ратцингер, «Ordinariatskorrespondenz»

[Важкі питання віри]

Чи правда, що Бог любить мене, навіть

якщо я не достойна Його любові?

Я постійно згадую про тяжкі гріхи,

з яких мені довелося сповідатися.

Бог настільки чистий і святий, що мені

здається, Він не зможе пробачити

мені все. Але Він вміє читати в серці,

а значить, бачить, чого я хочу,

але не можу бути Його образом.

Чи правда, що Він любить мене таку,

якою я є? Чи бачить Він бажання мого серця?

У своєму житті я не зробила нічого особливого,

і все одно іноді буває дуже важко...

С-на: Jacob Tuinenga

Ніхто з нас не заслужив любові Господа. По-перше, тому, що Його любов до нас абсолютно безкорислива, а по-друге, через наші гріхи. Авторка запитання пише: «Я постійно згадую про тяжкі гріхи, з яких мені довелося сповідатися». Це нагадує слова царя

Давида з 50-го Псалма: «Гріх мій завжди переді мною».

Свята Тереза Авільська писала, що немає більш жорстокої смерті, аніж смерть у свідомості, що ти образив Господа. Ця свята досягла високих ступенів пізнання Бога і Його

благодаті, і тим не менше її тривожила пам'ять про нанесені Йому образи і про невдячність Богу. Спогад про наші гріхи допомагає нам залишатися в смиренні і спонукає до добрих вчинків.

Чи любить нас Бог такими, якими

ми є, з нашими гріхами? Звичайно ж. Він любить нас, але не наші гріхи. Гріхи – це справжнє зло, яке безпосередньо чи опосередковано породжує безліч страждань у світі. Але Бог любить нас тому, що ми – Його сотворіння і Його діти. Він любить нас тим більше, що ми слабкі, вразливі, схильні до спокус. Його любов – не абстрактне почуття, а вилиття дарів і милосердя для нашого спасіння, якими Він позбавляє нас від того, що приносить нещастя.

Господь не тільки бачить наші бажання, але Він сам їх і пробуджує. Святий Павло писав: «Бог викликає в вас і хотіння і діяння за своїм уподобанням». І ще: «Бог один і той самий, який усе в усіх робить». Іноді ми вживаємо вираз: «Бог винагородив за те чи інше». Але було б правильніше говорити, що Він винагороджує Свої справи, як стверджував Блаженний Августин.

«У своєму житті я не зробила нічого особливого», пише авторка. Наше життя як таке – це всього лише мить. Але коли в неї входить Бог і живе в ньому Своєю благодаттю, Він надає життю вимір вічності. І те мале, що ми робимо з любові до Бога, залишається для Нього навечно.

За матеріалами: radiovaticana.org

«ТРИ ІСТОРІЇ ГАЛИЧИНИ»

Режисер фільму Ольга Онишко

В приміщенні Українського Вільного Університету в Мюнхені відбувся показ фільму «Три історії Галичини», який зняли українка ОЛЬГА ОНИШКО та ліванка САРА ФАРХАТ. У рамках європейського туру цей фільм демонстрували вже у Варшаві, Перемишлі, Кракові, Вроцлаві, Гданську, Берліні, Відні, Барселоні, Римі. Стрічка описує три людські долі: українську, єврейську та польську. Кожен розповідає свою правду, свою власну історію про жакіття війни, етнічні чистки, вивольну боротьбу впродовж 1940-х рр., стосунки між українцями, поляками і євреями на території Галичини.

ХР

Перша історія – це історія єврейського хлопчика з Бо-

рислава Аарона Вайса, родину якого впродовж 18 місяців переховували сусіди, українці й поляки; згодом сім'я Вайсів переховувала сина своєї рятивниці, що в роки війни працював в окупаційній поліції. Не менш драматичною представлена у фільмі доля Ольги Ільків – діячки українського антикомуністичного підпілля, зв'язкової УПА, з якою жорстоко розправилася радянська влада – 14 років вона провела в таборах, а її діти виросли в дитячому будинку. Третя історія – це розповідь польського священика з околиць Перемишля Станіслава Бартмінського, який доклав чимало зусиль для польсько-українського примирення, збереження та відновлення греко-католицьких церков та єврейських кладовищ.

За словами авторів фільму, навіть у той важкий час люди могли ризикувати життям задля порятунку ближнього: українці – євреїв, євреї – українців. У документальній стрічці вражають приклади людяності у воєнний час протиставляються між національній ворожнечі у мирний час. **«Ми робили цей фільм з метою показати світові нашу історію. Це фільм про історичний біль, який, ми, українці, ще носимо із собою. Ми, українці, – це та нація, яка не вислухана ще світом, і це нас мучить, і ми стикаємося з цим на кожному кроці. Нам, сьогоднішнім українцям, випало те завдання: дати зрозуміти сучасному світові те, хто ми є, робити все можливе, щоб нас почули і зрозуміли»**, – розповіла режисер Ольга Онишко. «Принцип кожного кінематографіста – почати з того, що болить. А мені боліли історії моєї родини, моїх сусідів. Те, що я чула від них, не завжди збігалось із тим, що я читала в підручниках, бо виховувалася я за часів Радянського Союзу», – зізналась Ольга Онишко. Відтак наголосила: «Всіх на-

ших трьох героїв об'єднує те, що хтось або допоміг своєму ворогові, або ворог допоміг йому».

Герої «Трьох історій» усвідомлюють: війна закінчилася, треба жити і цінувати життя, пам'ятаючи при тім про минуле. Тому Ольга Ільків видає збірки своїх віршів, написаних у в'язниці, Аарон Вайс привозить до Унівського Монастиря на Львівщині, де були врятовані євреї, студентів з Ізраїлю, а священик Бартмінський влітає історії українсько-польського порозуміння у свій популярний серіал.

Документальний фільм «Три історії Галичини» відкриває світові давно наболілу тему. На одній із попередніх презентацій співавтор фільму Сара Фархат зауважила: «Ми зняли цей фільм, аби люди почали говорити про це, провадили дискусію. Це нелегка тема, вона дуже болюча для всіх (українців, поляків, євреїв). І ми розуміємо, що це може породити певні тертя, певну напругу між людьми».

Історія «Трьох історій» – суб'єктивна, тут не спостерігається нав'язування однієї позиції, що дає змогу кожному глядачеві, на основі розповідей свідків пережитих подій, унікальних архівних фото і відеоматеріалів формувати своє бачення історії. Як зауважила Ольга Онишко, «наша історія – це історія не так подій та фактів, як людей, їхніх свідчень, розповідей та пам'яті про те, що з ними трапилось». «Galicia» – це історія не лише одного народу, а багатьох національностей, які протягом століть вважали її «своєю державою та територією». Чи є українці, поляки і євреї й досі ворогами один для одного? Саме фільм «Три історії Галичини» покликаний розпочати відкриту розмову національних спільнот.

Після показу численні гості мали змогу обмінятися враженнями від стрічки, поспілкуватися з режисером фільму Ольгою Онишко, а також з Тетяною Ставничою з фонду Шептицького, який чимало спричинився до організації показу стрічки в різних містах України.

Секретаріат УВУ

КОРОТКО

ПАПА РОЗЧАРУЄ ЧИМАЛО ЛЮДЕЙ

Папа Франциск розчарує чимало людей, як консерваторів так й новаторів – перестерігає кардинал Вальтер Каспер. Консерваторів вже підвів, оскільки він не інтелектуал такою мірою, як папа-емерит Бенедикт XVI, на додачу він позбувся папського двору. Проте, новатори теж розчаруються. Це правда, він змінив спосіб папської поведінки, проте не змінив суті. Між ним та Бенедиктом продовжується тяглість навчання. Він нічого не змінить в питанні целібату священиків, жіночої священної послуги та всього того, чого очікують новатори, сказав кардинал Каспер в інтерв'ю італійському щоденнику «Il Foglio».

На думку Кардинала, Папі довіряють через простоту його поведінки. Проте кожен папа в якийсь момент наштотується на супротив. «Сьогодні цього Папу люблять, проте прийде час, що й він зазнає контестації, це нормально, так було навіть з Ісусом.»

Німецький Кардинал переконаний, що папа Франциск завершить реформування Римської Курії (змінить форму поведінки працівників та структуру). «Він сповнений рішучості, знає чого хоче, і робить те, що хоче» – наголосив Кардинал. (А. Ф.)

К

ПАПА ФРАНЦИСК ПРО ВОЛИНСЬКУ РІЗАНИНУ

14 липня 2013 року після молитви «Ангел Господній» папа Франциск, звертаючись до присутніх, сказав, що єднається з учасниками заупокійної Служби Божої в Луцькій катедрі за жертви Волинської трагедії з нагоди її 70-их роковин. Він зазначив, що такі акти, «спровоковані націоналістичною ідеологією у трагічному контексті II світової війни», стали причиною не лише десятків тисяч жертв, але й «нанесли рану братерству між польським та українським народами».

«Ввіряю Божому милосердю душі жертв, а для їхніх народів прошу благодаті глибокого примирення та спокійного майбутнього, в надії та щирій співпраці у спільному будівництві Божого царства», – побажав Святіший Отець. (Прес-центр УГКЦ)

К

«ДІМ НАДІЇ»

10 серпня 2013 року у Львові (вул. Равська, 6) освятять приміщення «Дому надії» для дівчат із соціально незахищених родин. У будинку зможуть проживати дівчата віком від 15 до 23 років. Про це повідомила с. Христофора Буштин, СНДМ.

11 вересня 2008 року був освячений камінь майбутнього «Дому надії», будівництво якого здійснювалося з ініціативи та постійної підтримки вірних Едмонтонської єпархії УГКЦ у Канаді. Так сестри служебниці забезпечать потребуючих дівчат дахом над головою та готуватимуть їм до самостійного життя шляхом формування активної життєвої позиції, втілення християнських цінностей у суспільному середовищі. (Прес-центр УГКЦ)

К

ПАДАЮТЬ ЛЕНІНИ...

Завідувач міського відділу культури: «Пам'ятник знаходився в аварійному стані. Він міг упасти від поруху вітру будь-якої миті. На щастя, ніхто не постраждав...» За словами пані Ірини, вже найближчим часом комунальні служби повністю демонтують залишки пам'ятника. Хто стоятиме на звільненому Іллічем постаменті, поки що невідомо. (Анатолій Котов, «Черкаський Край»)

В центральному парку Сміли впав пам'ятник Володимиру Леніну. Депутати міської ради прийняли рішення демонтувати залишки фігури «вічно живого» Ілліча, від якої наразі залишилися лише ноги. Ірина Бобошко,

50-ЛІТТЯ II ВАТИКАНСЬКОГО СОБОРУ

Дуже часто чуємо чи говоримо: «ЦЕРКВА ЩОСЬ ЗРОБИЛА ЧИ НЕ ЗРОБИЛА», або: «ЦЕРКВА ПОВИННА ЩОСЬ ЗРОБИТИ». Але, що ми маємо на увазі, коли говоримо «ЦЕРКВА»?

Щоб дати відповідь на це запитання, не можемо обминути Догматичну Конституцію II Ватиканського Собору про Церкву «Lumen gentium». Бо проблеми з сьогоднішніми дискусіями про Церкву полягають саме у тому, що дуже часто ті, які про неї говорять, не знають її зсередини. Як наслідок, вони виражають радше свої невідповідні відчуття, а не говорять про ту дійсність, яка спричиняється до того, що люди бажають творити одне тіло, яке ми називаємо «Церквою».

Під час II Ватиканського Собору часто повторювалося запитання: а що Церква може сказати про себе саму. Відповідаючи, через Собор, Церква представляє себе, як Божий люд, Христове Тіло та храм Святого Духа. Отож, ми є Церквою не тому, що нам подобається бути членами міжнародної асоціації, голова якої знаходиться в Римі, але через те, що Пресвята Тройця бажає мати конкретну спільноту, яка ґрунтується на трьох основних елементах: Божому слові, Святих Тайнах та ділах милосердя. І якщо хтось хоче говорити про Церкву, то не може обминути цього церковного самовизначення, навіть якщо він є невірним та його не поділяє.

Папа Бенедикт XVI в одній із своїх книг стверджує, що Церква не є «групою інтересів», а її завданням не є «виробляти якийсь продукт та успішно його продавати», але «утримувати в глибоких стосунках з самим Богом спільноту вільних людей, яка огортає всі народи та культури».

Отож, коли говоримо «Церква», то ми не повинні думати лише про Папу та священиків. II Ватиканський Собор відновлює усвідомлення того, що увесь Божий люд є пророчим, священним та царським народом, що всі покликані до святості. Тому, перш ніж щось сказати про Церкву, даймо собі відповідь на запитання: «Чи ця Церква є кращою, чи гіршою з причини мого способу життя?»

УКРАЇНА хроніка протистояння РОСІЯ

А її свобода засновувалась на характері народу. Не маючи ні краси ні багатства, новгородці користувались водними шляхами та займалися промислом і торгівлею. Це створило з них людей витривалих, рішучих, кмітливих, тямучих, підприємливих, твердих у дії, свободних та вільних. Усе це зродило в них свідомість самостійності, незалежності, самобутності. Від Ярослава Мудрого вимовили вони собі особливі права, які визнавав кожний наступник Ярослава. Усі руські міста мали в себе віча, де народ вирішував свої громадські й державні справи. Але ніде вічевий устрій не розрісся та закріпився так, як у Новгороді. Через це Новгородська республіка була сильна і життєздатна. Очевидно, що новгородські вольності не подобалися великим князям. І всі вони замірялися знищити ці вольності. Зокрема, наполегливо взявся за справу Іван Калита.

«Вибила остання година свободи Новгород...», — пише Карамзин. Без сумніву, Іван III вступив на престіл із думкою виправдати титул великих князів, які від Семена Гордого починаючи, називали себе великими князями всієї Русі. І запровадити самодержав'я та ліквідувати всі удільні волості, але зі збереженням усіх мір характерної для нього обережності. Передусім Іван III звернув увагу на Новгород,

Великий Новгород був більмом в оці «Русской Земли». Нікому з великих князів (московських) він не подобався. І всі намагались його підкорити. Новгородська земля з погляду природи — небагата, і своїм мешканцям давала мало земських благ. З цього боку вона представляла мало спокус для заздрисних князів. Тільки її свобода не давала нікому з них спокою.

К.В.Лебедев. Марта Борецька. Знищення новгородського віча, 1889 р.

а зокрема на його багатства. Постановив здобути республіку. І почав втручатися в її внутрішні справи з очевидною метою: якнайбільше колотити і розстроювати, загострювати соціальні стосунки, підривати силу армії.

Правителі Новгорода побачили, яка мета Івана, й уклали союз із Великим Князівством Литовським (1471 р.). У Москві счинився шум, мовляв, Новгород — зрадник, бо зв'язався з Литвою. Новгород мав 30-тисячну армію, Москва — шість тисяч. Отож

московський князь присвятив особливу увагу армії республіки.

Ще більше шумувало в Новгороді. «Геть із Москвою!» — кричали самостійники з партії Марти Борецької. «Зраджуєте Русь і православ'я», — відповідала промосковська партія. Іван III нагадував: «Володимир Великий панував над вами, а я його нащадок, котрий успадкував це право. Схаменіться. Якщо покаєтесь, помилую». Гордий Новгород не мав бажання каятися. Князь на державній думі представив «зра-

ду» новгородян. «Государ, візьми зброю в руки», — відповіли однодушно і дума і місто. Постановлено: хай буде війна. Народний гнів розпалено до червоного заліза: зрадники новгородці гірші татар. Московське військо з татарською кіннотою вирушило на землю Новгородської республіки. Карамзин пише, що військо нищило все вогнем і мечем; дими, полум'я, криваві ріки, стогін і крик неслись від сходу на захід до берегів Ільменя; московитяни виявляли нечувану жорсто-

кість. Над Шелоню відбулась битва. Багато новгородських з'єднань відмовились підняти зброю проти православного князя. Татарська кіннота вирішила бій. Тут поклав свою голову чоловік Марти, Ісаак Борецький.

Іван III підходить до Новгорода. У столиці республіки — зрада: із 60 гармат 55 не стріляють, бо загвожджені. Князь у Новгороді віддав під топір катові бояр-самостійників, між ними і сина Марти. Інших у кайданах післав до Москви. Промосковська партія підняла голову. В Новгороді князь застосував політику: поєднати суворість месника з ласкавістю для тих, що каються; а за милосердя казав собі дорого заплатити. Республіка залишилась державою, але її свобода залежала вже від ласки московського самодержця. Іван III міркував: «Уже тепер можна ліквідувати республіку». Але народ новгородський, звиклий жити в свободі сторіччями, не пробудеться нагло мрій про свої вольності. Почнуться бунти, а це послаблюватиме царство назовні. Треба відповідно підготувати свободолюбний народ жити без свободи. І почалося. З розповіді Карамзина можна відтворити цілу програму «мирного», вжию модного сьогодні слова, «добровольного» воз'єднання.

Михайло Демкович-Добрянський

ХГ

«Ви бачите, як діє Москва, щоб обмежити права УПЦ (МП)? Вона б'є по тих, хто ці права захищає. Найперше б'є по Митрополиту Володимирі, бо Митрополит Володимир не дає (московському) Патріарху Кірілу здійснити шкідливі для статусу УПЦ (МП) наміри», — сказав він.

Патріарх Філарет навів конкретні приклади, коли Митрополит Володимир «не догодив» Москві.

«Хотів Кіріл мати резиденцію в Києві — а резиденції нема. Хотів, щоб з ним погоджували кандидатури епис-

копів — а їх не погоджують, бо якраз одна з ознак незалежності в управлінні є самостійне, без погодження у Москві, рішення про те, хто буде єпископом і де він має служити», — зазначив Глава УПЦ КП.

«Хотів «привести Статут УПЦ у відповідність до Статуту РПЦ», тобто лишити від самоуправління «рожки да ножки» — а Митрополит Володимир розіслав архиєреям лист з проханням дати відгук на роботу — промосковську — статутної комісії на чолі з донецьким митрополитом Іларіоном, і відгуки майже всіх,

«НЕ ДАЄ МОСКВІ НАШКОДИТИ»

Митрополит Володимир не дає Москві обмежити права незалежності в управлінні УПЦ Московського Патріархату (УПЦ МП), тому на нього і його оточення й чиниться такий шалений тиск. Таку думку висловив Патріарх Філарет в інтерв'ю для офіційного сайту УПЦ Київського Патріархату (УПЦ КП).

окрім одеського митрополита Агафангела, були негативними. Таких прикладів можна наводити багато...», — продовжив перелік «провин» Митрополита перед Москвою Патріарх Філарет.

Через таку позицію на Предстоятеля УПЦ (МП) не раз чинився тиск з метою добитися від нього відставки.

«Митрополит на ці вимоги не погоджується, бо розуміє, що і для Церкви це принесе шкоду, і сам він опиниться в скрутному становищі», — пояснив першоєрарх.

На думку Патріарха Філарета, у такій скрутній ситуації Митрополиту Володимирі найбільше допоміг його секретар — архиєпископ Олександр (Драбинко). «Я впевнений, що якби не секретар

Митрополита, архиєпископ Олександр, — то можливо вже і сам Митрополит помер би. Бо коли він півтора роки тому сильно захворів — багато вищих єрархів УПЦ (МП) турбувалися не про його одужання, а про те, чи скоро звільниться місце Київського Митрополита. І Москва чекала так само», — наголосив він. «Тим, що владика Володимир залишився живий, він перешкодив планам і Москви, і цих архиєреїв. А він залишився живий, бо про нього турбувався Олександр — слідував за лікуванням, шукав лікарів, шукав тих, хто допоможе оплатити лікування. Тому в лютому 2012 р. ці нетерпеливі архиєреї за згоди Патріарха Кіріла і зібралися на Синод, хоча Митрополит Володимир, як Предстоятель,

заборонив їм збиратися, — а вони зібралися і позбавили архиєпископа Олександра всіх посад, окрім посади секретаря. З секретаря не могли зняти, бо секретаря призначає Предстоятель сам, а не Синод. Ще й написали, що він, їхній собрат, чинив «хулу на Духа Святого», — додав Глава УПЦ КП.

«Москва тим, хто йде проти неї, не прощає. Це я знаю з власного досвіду. Коли я служив Російській Церкві — мене хвалили, нагороджували. А коли я сказав, що тепер є незалежна Україна і я буду служити Українській Церкві — зробили все, щоб мене змішати з гряззю. І не подивилися ні на що», — зазначив Патріарх Філарет.

Прес-служба УПЦ КП

▼ Продовження. Початок на 1 стор.

«ТЯГЛІСТЬ» КОНТРОВЕРСІЙ...

І ось минуло десять років з часу того засідання. За ці роки з'явилося чимало публікацій про ці взаємини і про те, що сталося у 1943-1944 роках між поляками і українцями. Багато деталей було прояснено.

Стала чіткішою історична «тяглість» українсько-польських контраверсій. Вони то

зокрема, у складі «винищувальних загонів». Надруковані за ці роки праці дозволили поглибити знання про географію польсько-українського конфлікту. Наприкінці 1943 і на початку 1944 року конфлікт переноситься на Галичину, а в 1944 році розпочалися анти-українські акції на Холмщині.

За роки, що минули, так і не вдалося віднайти текст червневого 1943 року наказу Дмитра Клячківського («Клима Саву-

ренції щодо поляків у згаданому оперативному повідомленні: «Поляків всіх виселити, надавши їм можливість взяти із собою, що вони хочуть, оскільки їх також будуть захищати Англія і Америка. А тих, хто не захоче виїздити – знищувати. Найактивніших ворогів і серед них всіх членів протиукраїнських організацій знищити в день перед оголошенням мобілізації. На облік їх буде взято завчасно районним і повітовими військовими командами. Знищенням буде займатись жандармерія і у окремих випадках СБ. Виконувати для цього вояків армії заборонено».

Це постановили у жовтні 1942-го, а влітку 1943-го нищенням мирного польського населення займалась УПА, для якої, за словами одного українського історика, анти-польська акція була її «хрещенням у крові», а за нормами міжнародного права була міжнародним злочином. Опрацьовані архіви засвідчили ще одну важливу річ: всередині самої ОУН були різні думки щодо антипольських акцій. Наприклад, 4 травня 1944 року з'явилося звернення одного з ветеранів націоналістичного руху, котрий вважав, що акції, які ведуться

було поставлено такі завдання: «1) За наказом інспекторату "АК" виконувати терористичні акти щодо політичних супротивників "АК". 2) З метою фізичного знищення українського населення здійснювати збройні напади на українські села».

Свідчення колишніх учасників цих польських загонів (маловідомі дотепер) є дуже цінним джерелом ще й з огляду на те, що вони містять розповідь про механізм каральних акцій. Наприклад, в одному із свідчень зазначалося: «Напади на українські

на жаль, все ще слід вважати риторикою. Немає такої цифри, що була б достеменно підтвердженою. Цю кількість ще належить встановити.

СУПРОТИ СПРОЦЕННЯМ...

Минули роки. Ми насправду чимало дізналися про волинську трагедію. Чимало, але не все. А головне – не позбулися ключового недоліку: втручання політики в історію. Те, що я нині спостерігаю в Польщі у зв'язку із волинським 70-річчям, на жаль, підтверджує таку оцінку. Втім, кон'юктурним є і мовчання нинішнього українсько-

ВОЛИНЬ – ЩО ЗНАЄМО СЬОГОДНІ

ристовувати для цього вояків армії заборонено».

Це постановили у жовтні 1942-го, а влітку 1943-го нищенням мирного польського населення займалась УПА, для якої, за словами одного українського історика, анти-польська акція була її «хрещенням у крові», а за нормами міжнародного права була міжнародним злочином. Опрацьовані архіви засвідчили ще одну важливу річ: всередині самої ОУН були різні думки щодо антипольських акцій. Наприклад, 4 травня 1944 року з'явилося звернення одного з ветеранів націоналістичного руху, котрий вважав, що акції, які ведуться

села здійснювались за ретельно розробленим планом з включенням до ліквідаційного загону в якості провідника когось з поляків – мешканців села, на яке планувалося здійснити напад. В нічний час загін входив до села, у вікна однієї частини будинків, в яких мешкали українці, кидали гранати, а другу частину будинків підпалювали. Коли мешканці вибігали з палаючих будинків, то учасники ліквідаційних загонів їх розстрілювали з автоматів і гвинтівок». І ще одна цитата: «Ми не з'ясовували, хто це, діти, жінки чи старі, всіх відправляли на той світ».

Отже, за минуле десятиліття було підтверджено, що у будь-якій армії є місце не лише для героїв, тож не робимо ілюзій, що хтось був винятково героєм, а хтось однозначним «різун» і «бандитом»...

КІЛЬКІСТЬ ЖЕРТВ

Менш успішним виявилось встановлення реальної кількості жертв волинського конфлікту. Тут все ще існує величезна розбіжність у цифрах. Я проаналізував те, що називали упродовж останніх десяти років у засобах масової інформації в Україні. Польські жертви: 80, 50, 30, 18 тисяч; українські жертви: близько 100, 26, 18 тисяч.

Польські джерела визначають кількість жертв-поляків у 100, 65, 45 тисяч. Один з українських дослідників вважає, що «ретельний аналіз документів спростовує ті цифрові викладки, зокрема про втрати польського населення на Волині, якими оперують польські автори. Документи з українських архівів, які вводяться вперше до наукового обігу, дають можливість оцінити... реальну кількість втрат з обох сторін...». Однак стосовно реальної кількості жертв твердження цитованого автора,

го політичного режиму, який все ще не визначився в оцінках ОУН і УПА.

За ці роки не зникла, а загострилася ще одна фундаментальна вада – пошуки того, хто на Волині першим почав «жнива смерті». Польські історики (і не лише історики), як відомо, оцінюють антипольські акції УПА як злочинні, нічим не виправдані і навіть як геноцид. Частина радикальних українських істориків (і не лише істориків) фактично схвально відгукується про дії УПА як помсту за анти-українську політику поляків чи як про превентивний акт, здійснений для унеможливлення реалізації підступних польських планів щодо українців. Ліберальні українські дослідники, констатуючи страшні реалії кривавого зіткнення між поляками і українцями у 1943–1945 роках на Волині і у Східній Галичині, підкреслюють, що наслідком були страждання цивільного населення з обох боків.

«Отже, – підсумовує польський історик Гжегож Мотика, – це була війна, у якій обидві сторони вчинили численні злочини, із польського погляду такий опис злочинів на Волині є неприйнятним». Ось так: «неприйнятний» і все.

Проте не йдеться про прийнятність чи неприйнятність. Йдеться про те, щоб не малювати спрощену картину достатньо складних і суперечливих інтенцій і подій... Отже, за останнє десятиліття багато змінилося у трактуванні анти-польських і антиукраїнських акцій 1943-1944 років. Важливо, щоб з 2013 року все знов не пішло по колу. Після всього напрацьованого не заганнямо себе знов у рамки безглузлого ригоризму. Не робимо собі «своїх» однозначних ідолів, адже ідолам належить лише поклонятися, а це дуже небезпечно.

Юрій Шаповал, історик

загострювались, то вщухали, але «фермент» протистояння ніколи не зникав. Було переконливо показано, що з початком II світової війни поляки й українці опинились у жорнах двох диктатур – гітлерівської і сталінської. Отже, стала ще очевидніша провокативна роль, що її відігравали у польсько-українському протистоянні «треті сили». Йдеться насамперед про нацистів. Наведу витяг із звіту представника польського еміграційного уряду (це не документ ОУН!), у якому йдеться про поширені уявлення про поляків серед німців із СД і Гестапо: **«Знайти донощиків і бажаних співпрацювати з поліцією серед поляків набагато простіше, ніж серед українців. Українці намагаються триматися разом і у незначному відсотку стають донощиками, тоді як серед поляків, котрі є народом з великим гонором, знаходиться багато жінок, які за гроші, хутра і коштовності доносять на співвітчизників і діють проти них».**

Втім, була гра не лише берлінська, а й московська (про останню не мовилось раніше з відомих причин). Надруковані документи відобразили численні факти співпраці поляків з радянськими партизанами. Польське населення співпрацювало з розвідувально-диверсійними групами, які робили своїми базами польські поселення, примушували мешканців допомагати, в тому числі і продовольством. Ба більше, поляків інколи залучали до розвідницької та диверсійної антинімецької діяльності, а також до акцій проти УПА,

ра») про екстермінацію поляків. Натомість у рамках нашого спільного видавничого проекту «Польща та Україна у 30-40-х роках XX століття. Невідомі документи з архівів спеціальних служб» у томі, присвяченому волинським подіям, ми надрукували документи, що свідчать: рішення про усунення або нищення польського насе-

II Надруковані документи відобразили численні факти співпраці поляків з радянськими партизанами. II

лення ухвалювали на рівні Крайового Проводу бандерівської ОУН і Головного Командування УПА. У жовтні 1942 року у Львові відбулася Перша Військова Конференція ОУН. Про неї практично не збереглося ніякої докладної інформації. Однак з оперативного повідомлення, що з'явилося 23 листопада 1944 року в одному примірнику (фактично це була інформація особи із середовища ОУН, яка співпрацювала з комуністичною спецслужбою), можна скласти уявлення про те, що обговорювалось і вирішувалось на цій конференції. Її відкрив Микола Лебедь («Орест»). Він підкреслив, що скликав цю конференцію за наполяганням військових референтів ОУН, що скликано її вперше з огляду на умови війни.

На конференції було поставлено завдання у зв'язку з початком збройної боротьби за самостійність «за будь-яку ціну» розв'язати питання національних меншостей. Ось як виглядало рішення конфе-

зараз проти поляків, ведуть до загибелі не поляків, а такі самі українців». Він також вважав, що витискування на захід «мазурів, кольоністів, яких на наші землі спровадив польський уряд», є слухним, нищити провідників поляків, які керують боротьбою поляків проти українців, так само виправдано. Однак «убивати людей тільки тому, що вони є римо-католиками і то без огляду, чи то вони жінки, чи діти, чи старці, а дозволяти, щоб боездатний польський елемент, насичений ненавистю до всього, що українське, громадився по містах, – це безглуздя».

ЗВОРОТНИЙ БІК МЕДАЛІ

Разом з тим архівні джерела підтверджували: значну частку вини несуть лондонський еміграційний польський уряд і Армія Крайова. В минулі роки ми в рамках нашої видавничої серії оприлюднили документи про ліквідаційні заходи АК, перед якими

На сучасну Україну можна дивитися по-різному. В більшості, від наших людей, лунають критичні, а навіть надзвичайно критичні висловлювання. Як переконаємося далі – не завжди оправдано. Нижче презентуємо нашим читачам два матеріали, які ілюструють різний підхід до стану справ в Україні. (Ред. ♥)

Брехня, що СССР не виховав нову людину – виховав, ще й яку! Адже он як б'ємося ми, українці, вже понад 20 років, а ніяк не вдається виховати і прищепити в собі відчуття свободи, незалежності, людської гідності, вичавити з себе відчуття меншовартості тощо.

СССР виховав і вклав у нас хибне відчуття гордості і безпідставної пики (що викликає ось уже багато років ностальгію за вмерлим СССР), що ми найсильніші, що країна наша найсправедливіша, а труднощі на цьому шляху – тимчасові. Ми дійсно вірили, що СССР – це такий собі голуб миру, і та нескінченна гонка озброєння – саме для боротьби за цей мир і перемоги у всьому світі. Свого часу більшовики, зрозумівши всю безперспективність теорії світової революції, успішно замінили її на «боротьбу за мир у всьому світі». Радянські люди готові були й надалі терпіти прищеплене їм життя, мов на вокзалі, свято вірячи в «світле майбутнє», яке ось-ось вже настане: он де воно, за тими горами... на горизонті!

ЧОМУ Ж СОВОК ТАКИЙ ЖИВУЧИЙ?

У Чернігові комунальники використовують національний прапор України як підстилку для збирання сміття.

Могутня пропагандистська машина СССР виховала в нас невмирущий патріотичний совок, помножений на феноменальні жлобство, байдужість і формалізм, які й сьогодні живуть і процвітають. Адже як іще можна назвати дію громадян, наших сучасників, власників крутих авто, які через вікно викидають на узбіччя торби зі сміттям, або те ж саме роб-

лять з вікон багатоповерхівок (бо ж ці дії важко проконтролювати), а внутрішні гальма – свідомість і мораль – відсутні. Наші ліси, лісосмуги, пляжі та місця відпочинку тому й захаращені і сплюндровані сміттям так, що краще російського зойку «мама родная» і не скажеш...

А наша «оспівана» енергетична залежність, екологіч-

на байдужість та злочинно-споживацьке ставлення до Природи. Втовкмачили в наші совкові голови злочинне розуміння, що вона, Пані Природа, невичерпна! Під цим совковим гаслом ми повертаємо ріки навспак, перегороджуємо їх безглуздими і непотрібними греблями, осушуємо болота, перетворюючи все в пустелю, вирубаємо ліси,

засмічуємо берега рік сміттям, і, як наслідок, порушуємо екологічний баланс тощо. Не знаю як хто, а я дедалі більше стверджуюся у думці, що на Землі найбільш зайва і злочинна істота – це людина, яка так і не навчилася жити в гармонії з Природою. Вона поводить з нею як ворог, підкорювач, загарбник.

Чому ж совок такий живучий? Адже надворі ХХІ століття, технічний прогрес, незрівнянний рівень інформації, яка з кожним роком збільшується в геометричній прогресії, комп'ютеризація, а він, схоже, і не збирається полишати Україну, а тільки міцніє, набираючи неосталіністських форм тоталітаризму та авторитаризму, в чому нам дуже «допомагають» наші «закляті друзі» з Росії... Як на мене, все дуже просто: щоб виховати людину з дійсно цивілізованим, європейським характером і світоглядом, потрібні державні програми, кошти, бажання і зацікавлення держави цього досягти. Тоді й кожна людина буде мати стимул до морального зростання, адже саме перетворення передбачає певні зусилля, постійну роботу.

Михайло Фалагашвілі, журналіст, Ірпінь. Подано за газетою «День»

МИ –

НЕВДЯЧНЕ ПОКОЛІННЯ

(Фрагмент розмови з Павлом Шереметою, викладачем у бізнес-школах багатьох країн світу)

С-на: «Gazeta.ua»

Павло Шеремета: Щодо тих, хто ние і скиглить: уряд чи ще хтось не дає працювати – то це просто лінє. У такий людині ентропія перемогла креатив. А зараз їм класно, бо є Янукович. Для них це просто мрія! Мій стоматолог каже: "Як це! Ви вернулися з Малайзії? Тут так страшно!" "Що страшно?" – питаю. "Той, хто наверху, бульдозером по всіх їздить!" Я йому: "Скажіть, ви в очі податкового інспектора бачили?" Каже: ні. "А я бачив

страшні режими, – говорю йому. – У Сингапурі вся опозиція була в тюрмі. У Китаї – Facebook, Twitter заборонені. Але вони розвиваються. Економіка Сингапуру зростала на 12 відсотків на рік. Зараз це – одна з найбагатших країн світу. А в Китаї дохід на душу населення вже вищий, ніж в Україні. Такі результати дають режимам легітимність, підставу продовжувати далі в такому дусі. Бачив я й режими, що не дають результату. Наприклад, у Бірмі. Там влада – у військових. А в нас нема результатів – але немає й армії. Чого ви боїтеся?" Мабуть, це сидить у нас десь у синапсах – каналчиках між нейронами – що тут страшно. А що страшного?

У мене був страх після

переїзду до Малайзії. В якісь моменти прийняття відповідальних рішень тряслися ноги: правильно роблю чи ні? І тоді до рук потрапила книжка «The purpose of Christmas» («Призначення Різдва»). Її автор, священник Рік Воррен, приймав першу присягу Обами. У книжці була фраза, наче для мене: "У Біблії словосполучення «не бійся» трапляється 365 разів. Ніби по одному на день: не бійся, не бійся, не бійся". Звучить фінальний свисток у вирішальному матчі чемпіонату світу з футболу в Південній Африці. Іспанія виграє в Голландії й уперше стає володарем Кубка Світу. В цей момент декілька тисяч китайців, розкиданих по ключових точках Мадрида, розкладають переносні столики й витягають зі своїх тюфіків пиво. Ставлять його на продаж, без жодних ліцензій чи дозволів. Поліція нічо-

го не питає – бо ми тільки що чемпіонат світу виграли. А у європейців – ентропія. Вони готові пити пиво, а не ставити його. О третій ночі, коли все розкупили, китайці склали тюфіки й столики – і зникли до наступного флешмобу. Із цим ми готові конкурувати? А, окрім китайців, позаходять різні транснаціональні корпорації. Поки що вони бояться України й серед ресторанів лише McDonald's серйозно присутній. А уявіть, прийдуть сюди Pizza Hut, Burger King, Starbucks. Наші благодійники: "Верніть Януковича, щоб не було цього всього!"

Один з очільників УГКЦ сказав якось: "Тим, кому зараз тут (в Україні – ред.) не подобається, – і Рай не подобається". Кілька тижнів тому говорив із послом Данилом Лубківським. Зайшла мова за фразу Адама Міхніка, що ніколи за останні 400 ро-

ків у Польщі не було так добре. Данило каже: "В Україні за останню тисячу років ніколи не було так добре, як зараз". Я йому: "Даниле, ти жартуєш. Вийди на вулицю й поглянь, що робиться. Мінус півтора проценти економічного зростання!" А він: "За останні 20 років не було голоду, не було війни, феноменальний глобальний розвиток технологій. Роби, що хочеш. Лети, куди хочеш. Треба шенгенську візу – піднатужся й отримай. І світ – твій!" Я з ним погодився. Зараз усяди це повторюю. Ми – невдячне покоління.

► **Що робити перед тим, як нас протверезять "шоковою терапією" конкуренції? Які риси розвивати?**

П. Шеремета: Зараз і Україні, й світу потрібні інноватори, які розв'язують проблеми. Колумніст The New York Times Томас Фрідман одну з колонок назвав: "Шукаєте роботу? Придумайте її!" Ми

▼ обговорювали текст Фрідмана зі студентами Київської Школи Економіки. Вони твердять постійно, що уряд поганий, країна нікудишня і треба виїжджати, бо нікому тут їхні знання не потрібні. Тоді я сказав: ви мені набридли, але я не здаюся. Сідаємо в автобус і їдемо у Вінницю. Першу зустріч мали з мером Володимиром Гройсманом. Наші запитують: чому по всій країні дороги розбиті, а у вашому місті – нормальні? Мер пояснив: допомогла співпраця з банками. Далі заговорили про прозорі офіси, електронні черги, про те, що у Вінниці можна через інтернет зареєструватися в дит-

садок. Потім ми відвідали дві фабрики Roshen, стару й нову. Новій – рік, і вона неймовірна. Зустрілися з "Кусто груп", що інвестують у елеватори. Закінчилося все біля фонтана Roshen (найбільший в Європі плавучий фонтан. – "Країна"). Одразу після шоу поїхали в Тернопіль. Поспали 3 години – і в село Васильківці Гусятинського району. Там – головний офіс агрохолдингу "Мрія". Він є сімейним бізнесом. Його голова Іван Гута каже: "З компанією все гаразд, вона працює. Тепер у Васильківцях хочу зробити Силіконову Долину". Зайшли до комп'ютерного класу місцевої школи й переконалися:

і ця мрія може здійснитися. Увечері того ж дня у Львові побували на концерті "Океану Ельзи". Він тривав 3 години – для 30 тисяч народу. Вранці їдемо в Український Католицький Університет, гасло якого – "Візьми і зроби". У результаті мої студенти були "порвані". Сказали: "Тепер ми ваш оптимізм розуміємо". І це – та сама Україна.

► **Що може зробити група людей на локальному рівні?**

П. Шеремета: Для фахівців нормальним є влучання з третього разу – переліт, недоліт, влучив. Так і в Україні зараз. Треба засівати всюди, бо хтозна – де зросте. Постійно

витягати себе зі звичної зони комфорту.

► **Якими ростити українських дітей?**

П. Шеремета: Привчати до гнучкості й скромності. Коли працював у Малайзії, корейці питали: "Чому ти такий прямолінійний? Ісус казав учням: будьте невинні, наче голуби, і хитрі, як змії". Я не повірив. Український переклад – мудрі, як змії. А в англійській використане слово shrewd, хитро-мудрий. При цьому в оригіналі спершу йдеться про змії, а тоді вже про голубів. Водночас треба шукати шляхи усмоктування людей. Працювати з гординею. В Україні вона перемішана з комплек-

сом меншовартості. А це така суміш, що здуріти можна. Цьогоріч ми в сім'ї пропустили посадку картоплі. Але неодмінно поїдемо її копати своїми рученятами до родичів на Хмельниччину. А на дачі робитимемо ландшафти, бо це теж усмоктування. Цеглинки повиносити, із земелькою попрацювати. Ти повинен мати глобальні амбіції й бути номер один у світі, навіть якщо з далекого села. Але водночас маєш бути скромний, прагматичний і реалістичний, як селянин. Щоб чути не лише себе, а й інших.

Розмову вели: Ольга Юркова та Антон Семиженко, «Gazeta.ua»

ХГ

НЕ ВІР ЛЯХОВІ

Кілька десятиліть українсько-польського роману, схоже, завершилися. Сподіваюсь – це тимчасове явище. А було добре, можна сказати, з 1980 року, з періоду польської «Солідарності», коли ліберальна частина інтелігенції у нашого сусіда взяла на озброєння заклики Єжи Гедройця жити з українцями в злагоді, оскільки це для добра Польщі. Трималися поляки, довго трималися, аж тепер прорвало. Захотілося знову бити в струну жалости, знову стати бідним, переслідуваним, катованим, мордованим «ангелом»... І знову поляки стали звичними в нашій історії ляхами...

Моя мати не вчила мене ненавиди до поляків. За все життя їй прорвалося лише один раз різке, негативне. Це було в ситуації, коли вона відчула, що я надто щиро спілкуюся з моїми знайомими поляками, і тоді, майже пошепки, проте рішуче сказала: «Чому ти так щиро з ними розмовляєш? Ти віриш ляхові!» Я не перейнявся її словами, адже в приємному виді конав тоді СРСР, часи мінялися, мамин досвід здавався неактуальним, в мені було багато віри в зміни, в те, що люди також, не лише устрої, міняються. Тепер згадав її слова і вони здалися мені надзвичай актуальними: НЕ ВІР ЛЯХОВІ!

Ну, а як інакше думати? Два десятки років Польща стояла в позі «адвоката України» перед ликом просвіченої, кращої Європи. Щиро, як мені здавалося, переконували німців, французів та іже з ними, що Україна, це важливо, що треба допомогти їй вирватися з тьмяного сусідства ординської Москви. А тепер! Що тепер каже? Тепер каже цій же Європі і світу, що ми дикі варвари, геноцид, бач, їм вчинили на Волині! Ну, майже геноцид... Проте формулювання парламенту у Варшаві «чистки етнічні з ознаками геноциду» то як розуміти? Трохи геноциду було? Хотіли, але не зовсім вийшло? Чи як розуміти? Ну, звісно, на Заході до всіх дійде, що поляки

заговорили про справжній-сінський геноцид і всьо. А що найголовніше – поляки зберегли в цьому формулюванні парламенту свою «ангельську» чистоту, оскільки там говориться, що вони вбивали (мордували) українців, проте виключно у відплатних акціях. Розумій, людино! Виходу у них не було, українець замордував поляка, то інший поляк мусив іти і зарізати українця, проте самі з себе вони нічого не ініціювали, ангелята, однак з ножем... відплатним виключно...

Щоб підсумувати зготовлений поляками «бігос» (капуста змішана з усім можливим)... Українці, докладніше бандерівська ОУН, організувала їм геноцид на Волині; українські жертви були – проте лише у відплатних діях, тобто не враховуються; советські та німецькі провокації – не враховуються, оскільки це затьмарює ангельський образ поляка-патріота; жертв, вирішили, було 100 тисяч, хоч інші кажуть про 200 і 60 тисяч, вибрали опосередковано. 100 тисяч – милозвучно, правда? От так вони по нас поїздили, наслуковавшись минулими роками про свої злочини проти євреїв...

Що найважливіше, польський «адвокат» перевтілювався в «прокурора» саме напередодні осіннього саміту Україна-ЄС, коли вирішуватиметься доленосне для нас питання асоційованого членства в ЄС.

2005 рік, президенти В. Ющенко та А. Квасньєвський в Давосі демонструють щире на той час польсько-українське дружбу.

Я, звісно, розумію, що «ліберальна Польща», тобто ті політики, які є нині при владі, значною мірою піддалися тисковій опозиції та ветеранських організацій, піддалися, оскільки втрачають підтримку в народі, а це, у перспективі, позбутися влади. Для нас це теж нічого доброго не означає, бо на варшавському Олімпі незабаром може опинитися ксенофобічний Качинський (не плутайте з покійним президентом Качинським, Лехом, братом живого Ярослава, який намагався бути вірним ідеалам Гедройця).

В новій ситуації який іще можна зробити висновок, окрім «не вір ляхові»? Я навіть не знаю... Постійно нас обманювали, не хочеться навіть згадувати про автономію для Галичини після І світової війни, про Петлюру, про «геноцид» українського народу періоду королівського, зокрема у виді настроєного на палю українця, про заборону слова «українець» з рекомендацією застосовувати слово «русін», про підвишених догори ногами українських жінок з періоду пацифікацій у міжвоєнній, про заплановане мордування представників української інтелігенції, про акцію «Вісла», про зруйновані польськими руками українські церкви у міжвоєнному та післявоєн-

ному періоді тощо. Не хочеться, бо вони свого гріха не хочуть бачити, а наш виносять на «вівтар» і як сукупність їхніх всіх комплексів сервують світові, мовляв, на, ми пухнасті, а от українці... Тобто пішли за німцями, самі не змогли нічого придумати, то традиційно пішли за західним сусідом, який останнім часом став, мов гарячі яйця, перекидати свій гріх на плечі інших народів, які були поневоленими, бідними, проте тепер стали зручним пропагандивним плакатом, мовляв, не тільки ми винні, всі убивали євреїв...

Ну, а жити якось то треба! Там москаль, тут лживий лях... І подумай тільки – брати (за усім поданням)... А в нас ще Янукович. Напасть просто, а жити, кажу, треба! Ну, коли про Януковича... Сміються з нього, що боягуз, відмовився їхати до Луцька разом з президентом Польщі Коморовським, щоб поминати польські жертви геноциду та українські жертви «оправданих» польських відплатних акцій. Я початково теж так подумав – боягуз, не знає, що сказати, боїться виклику ситуації. А коли все це закінчилося, коли я зрозумів, що поляки організували «цирк», то сказав, що з його боку було це достатньо розважне рішення: нащо зала-

зити в гру нещирих акторів? Звісно, відповідальний президент цього б не зробив, він, все-таки, мав би дати оцінку діям Варшави, ну, але «Янук», ми розуміємо, зі сходу, совет взагалі. А втім, яку розмову поведеш з нещирим партнером? От, Коморовський, який неначебто дуже щирий, скидається на відкрити людину, от він каже, українці ще не дозріли, щоб думати про Волинь так, як поляки. То я запитую: а ви дозріли? Це ж хіба вихід, звалити все на сусіда і біля себе поставити паркан з написом: у нас були виключно відплатні акції, ми невинні, нам немає за що просити вибачення... Хіба так можна поводитися? Кажуть, що польський Костел погодився на формулу «прощаємо і просимо вибачення» у спільній заяві з УГКЦ тільки після особистого втручання папи Франциска. Допускаю, що це може бути правда, проте докази не наявні. Цікаво однак...

Я розумію, що мої брати українці вчинили на Волині в 1943 році страшні звірства, проте й поляки їх чинили, і німці, і советські партизани. І коли в такій ситуації лях робить винними лише нас – у мене прокидаються всі сили протесту. Тому, всупереч більшості коментарів з України, де автори жаліли, що на «хорошому» польському президентові хлопець з запорізької області розмазав яйце – я за яйце! Ляхи повелися негідно і хтось їм мав це сказати: не сказав Янукович, не сказали наші інтелігенти, сказав це «хлопець», можливо наслали москалями провокатор, проте, все-одно, ляхи в даній ситуації заслужили, як мінімум, розписаного на красиво-му піджаку президента яйця.

Ніколи не вір ляхові... Тепер я вже розумію чому. Спасибі «братам» за урок.

Для «ХГ», Г. Кобилянський

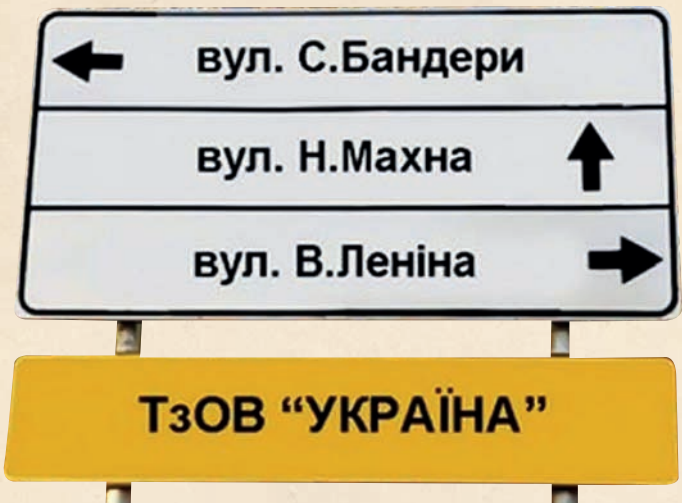
[Переглядаючи архів]

ХГ

В липні 1950 року «ХГ» звертав увагу на те, що в найвищому більшовицькому керівництві немає українців. Це, напевно, до певної міри заспокоювало і тишило думку: українці не прикладають рук до цього сатанинського діла, яким був СРСР.

З другого, однак, боку, на українців оце неукраїнське керівництво всіляко впливало з надією перелаштувати ум та душу якщо не на москальський, то бодай советський лад. Сьогодні ми бачимо, що автори цього «проекту» досягли значних успіхів (див. матеріал на стор. 6).

Як довідаємося з другого цитування, «політбюро» не лише переламлювало мізки, але також знищувало фізично або вивозило в Сибір тих, які були найстійкішими, а на місце усунутих з реального життя українців завозили зовсім інших персонажів. І так все перемішали, що нам важко розібратися зі своїм постсоветським станом досьогодні.

← ЯК ВИРОЩУВАЛИ «СОВКА»

ПОЛІТБЮРО

Додатковим доказом, що українці не беруть участі в проводі Советського Союзу, є факт, що в Політбюрі, найвищій надбудові комуністичної партії і советського уряду, немає ні одного українця поміж членами. До нього належать: Сталін, Маленков, Булганін, Молотов, Ворошилов, Берія, Мікоян, Кагановіч, Хрущов, Швернік, Андреев і Косигін. Впродовж кількох останніх місяців додано до Політбюра п'ятьох інших провідних комуністів: Пономаренка, прем'єра Білорусі, Попова, секретаря московського комітету партії, Поспелова, начальника редактора «Правди», Суслова,

шефа пропаганди партії і Шкірятова.

Серед усіх цих 17 членів Політбюра є 13 москалів, 2 грузинів, 1 вірменин, 1 жид і 1 білорусин.

З РІДНИХ ЗЕМЕЛЬ

Недалеко Коломиї село Мишин було відоме зі своєї свідомості й активної праці. Там була читальня «Просвіти», кооператива, з того села вийшло багато інтелігенції. Хоча поляки старалися на кожному кроці шкодити й здержувати розвій культурного життя села, все ж таки вони не могли добитися ніяких успіхів своєї підливної роботи. Однак з приходом большевиків у 1939 році

на Західню Україну, село Мишин відчувало «опіку визвольників». Багато родин вивезли в Казахстан, виарештували свідоміший елемент, повели акцію за введенням колгоспу. Стан ще більш погіршився по другому приході большевиків. Наші селяни не хотіли переходити на московське православ'я і вірно стояли при своїй католицькій Церкві. На це московське МВД, спаливши велику частину села, повивозило більшість селян. Потім насильно завели колгосп, а на місце давніх українських господарів, почали навозити московських та всяких інших людей із Азії.

Підготував А. Ф.

ХГ

[Українці у Швеції]

ПРЕМ'ЄРА «ЛІСОВОЇ ПІСНІ» У СТОКГОЛЬМІ

...«Старезний, густий, предковичний ліс на Волині...» І ми, глядачі, там на далекій волинській землі, бо ж є в залі шведського театру «Тре» на прем'єрі вистави «Лісова пісня» за драмою-феєрією безсмертної Лесі Українки, що ставить Український аматорський драматичний гурток «МИ» Союзу Українок Скандинавії. «Посеред лісу простора галява з плачущою березою і великим прастарим дубом... Саме озеро – тиховодне, вкрите ряскою та лататтям, але з чистим плесом посередині. Містина вся дика, таємнича, але не понура – повна ніжної задумливої поліської краси».

«Лісову пісню» вперше поставив Державний український драматичний театр (нині Дніпропетровський драматичний театр ім. Т. Г. Шевченка) у 1918 році. Відтоді драматична феєрія з незмінним успіхом йшла майже в усіх театрах України. Примандрувала і до нас, у далеку, холодну Швецію. «Лісова пісня» – новий драматургічний жанр, створений Лесею Українкою: це проблемна філософська драматична поема, де висвітлюється вічний конфлікт між мрією і дійсністю. «Такий твір мусив з'явитися, його чекало життя, його вимагала література», – писала Л. Українка.

Загадковий світ Лесиного шедевра і досі вабить нас незвіданими глибинами поетичної думки. Ми потрапляємо у казковий світ, де є свої звичаї і закони, свої поняття про красу і неповторність, про добро

і зло. Лісове царство, вигадане народною фантазією, у своєрідних формах відбиває важливі риси народного життя, стосунки між людьми. Лісові істоти, що мають владу над явищами природи, над вогнем і водою, над рослинами і тваринами, живуть і переживають, радіють і сумують зовсім як люди.

Мавка: Он бачиш, там питає дика рожа: «Чи я хороша?» А ясень їй киває в верховітті: «Найкраща в світі!»

Лукаш: А ти таки чудна..., ба ні, хутчі як панна; бо ж руки білі, і сама тоненька, і яюсь так убрана не по-наськи...

Душевну красу Мавки ми відчуваємо у кожному її слові, у кожному її вчинку, у взаєминах з Лукашем. Під впливом цього світлого Мавчиного почуття розпускається «цвіт душі» людського хлопця Лукаша. Це Мавка і вес-

на пробудили в ньому сили, що досі дрімали, і зробили його душу зрячою на красу. Ось вона, гармонія! Весна в природі і в серцях, у мріях і в житті. Сп'янило тебе, Лукаше, кохання. Загубив ти його, загубив своє щастя. Десь блукає воно, мов туман гаєм... Але живе. Чуєш, живе? Бо ніщо в світі не зникає безслідно, надто ж – кохання. Хай ти його зрадив через свою безрозсудність, хай знехтував, – раз тобою народжене, воно житиме вічно.

А Мавка що? Покохавши Лукаша, зійшовши на «людські стежки», Мавка зазнала не тільки щастя кохання, не тільки відчула красу Лукаше-

вої мелодії, але й зіткнулася із щоденним тяжким поневірянням, із несумісністю високих ідеалів з буденним життям. Задля нього, задля Лукаша, Мавка скидає своє лісове вбрання, вибирається у хатне дрантя. Зникає поезія, залишається буденщина. Мавка, як і Лукаш, стала невільницею. Час йде. Все минає. Пізні літо вносить свої зміни в лісові пейзажі і в людське життя. Покошено і складено в стіжки буйні трави, перша сивина впала на скроні дерев, а кохання Мавки й Лукаша торкнув перший холод.

Так, ми звідали Мавчин світ, де панував і, мабуть, ще панує досі духовність, краса,

мрія. Разом з нею здійснили політ до справжнього, вільного, ніжного і нічим не затьмареного кохання. І спустились разом з Лукашем у цей людський світ, світ Лукаша...

І на закінчення: ...Придивімося пильніше: можливо, серед пишного гілля перед вами з'явиться прекрасна зеленоока дівчина з довгим розплетеним волоссям, завітчанним яскравим вінком, і поманить вас за собою. Не бійтеся, ідіть! То ваша Доля.

Я – загублена Доля.
Завела мене в дебрі
Нерозумна сваволя.
А тепер я блукаю,
Наче морок по гаю,
Низько припадаю, стежечки шукаю
До минулого раю.
Ой, уже ж тая стежка
Білим снігом припала...
Ой уже ж я в сих дебрях
Десь навіки пропала!...
... Ні! Я жива! Я буду вічно жити!
Я в серці маю те, що не вмирає...

Від себе особисто і від українців м. Стокгольму хочу висловити ЩИРЕ ДЯКУЮ п. Зоряні Кікцьо за ідею створення гуртку, Галині Ковальчук за постановку вистави і акторам з Українського аматорського драматичного гуртка "МИ" за чудову гру! Успіху!!!

Для «ХГ» Н. Войтюк

ХРИСТИЯНСЬКИЙ ГОЛОС

CHRISTLICHE STIMME
Ukrainische Kirchenzeitung
Schönbergstrasse 9
D-81679 München

Inhaber, Herausgeber und Verleger: Apostolische Exarchie
für katholische Ukrainer in Deutschland und Skandinavien

D-81629 Postfach 86 02 69 Druck: Kolo UA-82100
Drohobytsch Tel. +380 3244 29060

Погляди авторів не завжди відповідають поглядам редакції. Редакція в потребі скорочує і мовно виправляє надіслані статті.
Газета виходить двічі на місяць.

Chefredakteur: Roman Kryk
Stellvertretender Redakteur: Bohdan Pidlisetskyi
Telefon: +49 (0) 89 997 28 38 11
Telefax: +49 (0) 89 997 28 38 4
christl.stimme@t-online.de;
ukrainische-kirche@t-online.de;
www.ukrainische-kirche.de

Річну передплату (Unkostenbeitrag)
46,- Euro переказати на conto: Apostolische Exarchie
LIGA-Bank München
Konto-Nr.: 40 21 03 257
BLZ 750 903 00
IBAN: DE 64 7509 0300 0402 1032 57
BIC: GENODEF1 M 0 5
▲ (Зверніть увагу – банківський рахунок змінено!)